

Råde Venstre

Vi får Råde opp av grøfta!

**Lokalpolitisk program for Råde Venstre i perioden 2011-
2015**

***Skole – Oppvekstvilkår – Næringsliv – Sosialt ansvar –
Vindkraft – Økonomiske omprioriteringer –
Kommunesammenslåing***

VEDTATT ÅRSMØTET 120110

Råde, 12.10.2011

1. PROGRAM FOR RÅDE VENSTRE - VI BYGGER FREMTIDENS RÅDE

1. INNLEDNING

Råde Venstre er Råde kommunes eldste parti. Lokalpartiet ble stiftet en gang mellom 1900 og 1910, ingen vet nøyaktig når. Den første kjente Råde Venstre-politikeren var Andreas A Borge som satt på stortinget for Venstre 1880-1883. Råde Venstre har hatt en ordfører (Harald A Borge) og tre varaordførere, og er det liberale alternativet i Råde. Vi vil at Råde skal være en levende og moderne miljøkommune hvor du er sjefen i ditt eget liv. For å få dette til trenger vi de beste skolene, en offensiv miljøpolitikk, et mangfoldig kulturtilbud, en moderne næringspolitikk, og kommunale tjenester som gir trygghet til de som trenger det mest.

Råde Venstre er trygt plassert som et liberalt og radikalt parti i sentrum av politikken, med Arbeiderpartiet på vår venstreside og Høyre på vår høyreside. Vi er tuftet på liberalismen som ideologi, og har ingen særinteresser bortsett fra den enkelte innbygger i Råde.

Løsningene ligger i sentrum.

2. RÅDE SOM KOMMUNE

Venstres politikk i Råde er tuftet på to grunnprinsipper:

- 1. En sunn og balansert kommuneøkonomi.**
- 2. Kommunale tjenester og organisering som stadig blir forbedret og fornyet.**

Råde Venstre er klare på at færre administrative stillinger, mer privat initiativ, mer hensiktsmessig utnyttelse av den kommunale bygningsmassen, vindmøllepark, konkurranseutsetting av kommunale tjenester, flytting av sentrum og på sikt en sammenslåing av Råde/Rygge/Våler vil gi bedre levestandard i Råde kommune.

Råde Venstre er i mot eiendomsskatt. Denne skatten er usosial og rammer tilfeldig. Målet er å få den fjernet. Får vi ikke fjernet eiendomsskatten ønsker vi subsidiært å øke bunnfradraget og å fjerne eiendomsskatten på fredede bygninger da det er uforståelig at de som allerede har store utgifter i forbindelse med vedlikehold også må betale denne skatten.

For å få en sterkere stemme inn mot fylkeskommunen og staten ønsker Råde Venstre å se på muligheten til å slå sammen Råde, Rygge og Våler kommune samt vestlige delene av Onsøy, Rolvsøy og Tune til en ny "Vansjø kommune". For kommuneutviklingen, miljøpolitikken, ressursbruken og næringspolitikken vil en slik sammenslåing være positiv. Identiteten til Råde som kommune med sin historie, sine idrettslag og sin kultur vil uansett leve og bestå videre uavhengig av kommunegrensene.

Råde Venstre vil at kommunen skal fremstå som attraktiv arbeidsgiver hvor den enkelte medarbeiders kompetanse kontinuerlig blir brukt og videreutviklet. Vi er opptatt av å skape gode fagmiljøer på tvers av fagområder, for å heve kvaliteten på tjenestene. En målrettet satsing på lederkompetanse i kommunen er den beste metoden for bedre koordinering og sterkere økonomisk kontroll over tjenestetilbudet.

2.1 OM PROGRAMMET

Dette programmet er for perioden 2011-2015, og representerer saker vi mener det er realistisk å få gjennomført de neste fire årene innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Programmet er ikke uttømmende, men gir et godt inntrykk av hvor Råde Venstre står politisk. Vi har følgende hovedsaker for perioden:

- **Færre papirflyttere og flere omsorgsarbeidere I Råde kommune**
- **Økt satsning på skolen gjennom todelt ungdomsskole, etterutdanning av lærere, maksimalt 25 elever i hver klasse, og forbedret pedagogisk oppfølging av hver enkelt elev gjennom to 1-10-skoler.**
- **Forbedre barn og unges oppvekstvilkår I Råde gjennom 16 konkrete tiltak.**
- **Vindkraft I Råde**
- **Bedre tilrettelegging for sosiale entreprenører**
- **Økt bruk av konkurranseutsetting for å bedre tilbudet uten å fire på kvaliteten.**
- **Halvering av sykefraværet blant de kommunalt ansatte**
- **Kommunesammenslåing Råde/Rygge/Våler + deler av Onsøy/Rolvsøy/Tune**
- **Målrettet satsing på å hjelpe de aller svakeste innenfor rusomsorgen, psykiatrien og barnevernet.**

3. EN SKOLE FOR KUNNSKAP OG LIKE MULIGHETER

Råde-skolens viktigste oppgave er å gi den enkelte elev et best mulig kunnskapsnivå, gode grunnleggende ferdigheter og tro på egne evner. Vi vil ha en god offentlig skole som gir alle like muligheter til kunnskap, til å ta i bruk sitt potensial og til å bidra i samfunnet uavhengig av bakgrunn.

Elevene må følges tettere opp de første skoleårene, og opplæringen i basisferdighetene lesing, skriving og regning må styrkes. Dette forutsetter blant annet en særlig satsing på real- og språkfag. Lærernes kompetanse innen IKT må også styrkes.

En god skole med gode lærere er det beste tiltaket for å bedre integreringen.

Kommunen må også utvikle og styrke forholdet til kommunens eneste videregående skole; Tomb vgs.

Råde-skolen har tre utfordringer som må løses de neste fire årene:

- **Forbedre resultatene i skolen**
- **Få flere faglærere i skolen**
- **Forbedre samarbeidet mellom skole og hjem**

3.1 KOMMUNEN MED SKOLER HVOR LÆRERNE ER KOMPETENTE, TRYGGE OG LYTTENDE

For å bedre resultatene i Råde-skolen er vi avhengige av et godt samarbeid mellom hjemmet, eleven, læreren og skoleledelsen. Læreres faglige og pedagogiske kompetanse er avgjørende for elevers læring. Derfor er det viktig å bedre den formelle kompetansen til dem som er lærere i dag. Vi trenger lærere med høy faglig standard fra en variert utdannings- og yrkesbakgrunn.

Gode lærere har gode ledere. Derfor vil vi at det i enda større grad enn i dag legges vekt på å rekruttere, utvikle og beholde dyktige skoleledere i Råde-skolen. Vi ønsker en tydelig skoleledelse på alle nivå i kommunen som kan ledelse som fag, og som gir trygghet til sine medarbeidere.

Gode lærere gir gode elever.

Råde Venstre vil:

- Dele ungdomsskolen i en teoretisk og en praktisk linje fra 9.klasse.
- Innføre delingstall på 25 slik at ingen basisgrupper (klasser) er på mer enn 25 elever
- Legge ned Karlshus skole, utvide ungdomsskolen til 1-10-skole og bygge ny 1-10-skole i Saltnes for å gi elevene tettere oppfølging hele skoleløpet igjennom.
- Sette av midler som skal brukes til systematisk etter- og videreutdanning av lærerne
- Redusere tiden hver enkelt lærer bruker på byråkrati og skjemavelde, slik at mer tid kan benyttes til elevkontakt og skoleutvikling.
- Oppdatere skolenes lærebøker og læremateriell slik at dette ikke er til hinder for gode resultater.
- Ha åpenhet om resultatet av nasjonale prøver og andre evalueringer av skolene i Råde, herunder at skolene skal sende ut årsregnskap med resultater fra nasjonale prøver, eksamener, trivselsundersøkelser med mer, samt informasjon om økonomi, satsningsområder med mer.

3.2 KOMMUNEN MED SKOLENE SOM SER DEN ENKELTE ELEV

En god kartlegging av den enkelte elevs ferdigheter og kunnskapsnivå de første skoleårene er nødvendig for at hver enkelt elev skal få relevant oppfølging. Derfor ønsker Råde Venstre at det skal gjøres gode evalueringer og at det gis konkrete tilbakemeldinger til elever og foresatte gjennom hele barneskolen.

Alle elever skal få den opplæringen som er tilpasset den enkeltes behov og forutsetninger, og vi vil at Råde skal bli en foregangskommune i organiseringen av tilpasset opplæring. Vi vil ha mer spesialpedagogisk kompetanse flyttet nærmere eleven, og at innsatsen konsentreres om å hjelpe elevene i de første skoleårene slik at færrest mulig elever trenger videre hjelp senere i skolesystemet. Råde Venstre er positiv til at også andre yrkesgrupper trekkes inn i Råde-skolene for å styrke det sosialfaglige miljøet.

Tidlig innsats nytter.

Råde Venstre vil:

- Ha tettere oppfølging av elevene de første årene de går på skolen
- Ha flere spesialpedagoger som jobber direkte med elever fremfor saksbehandling
- Innføre en ordning der elever og deres foresatte får skriftlige tilbakemeldinger basert på faglig utvikling fra første klassetrinn
- Følge opp rutinene for hvordan mobbing håndteres på den enkelte skole

3.3 KOMMUNEN MED EN SKOLE SOM SAMARBEIDER MED HJEMMET

Samarbeid mellom skole og hjem er grunnsteinen i et vellykket skoleløp for våre barn. Råde-skolene skal ikke stå for oppdragelsen av barna våre, det er foreldrenes ansvar. Skolen har derimot ansvaret for læringen til barna, og å sørge for at grunnlaget for et godt samarbeid mellom skole og hjem er tilstede. En innsats for å bedre samarbeidet mellom skole og hjem er særlig viktig for integreringen.

Forventningene hjemmet har til skolen, og omvendt, må avklares så tidlig som mulig i skoleløpet. Venstre mener at Råde-skolene må systematisere og følge opp samarbeidet mellom skole og hjem gjennom hele skoleløpet i større grad enn i dag.

Et godt samarbeid mellom skole og hjem gir gode elever.

Råde Venstre vil:

- Jobbe systematisk med å forbedre samarbeidet mellom skole og hjem for den enkelte elev
- Vurdere å ha egne rådgivere med ansvaret for samarbeidet mellom skole og hjem
- Tidlig i skoleløpet avklare forventninger mellom foreldre og skolen.
- Øke satsingen på elektronisk kommunikasjon mellom skole og hjem

3.4 KOMMUNEN MED ET MANGFOLD AV GODE BARNEHAGER

Med full barnehagedekning på plass mener Råde Venstre at neste mål må være å øke kompetansen og mangfoldet i Råde-barnehagene. Kommunen vår trenger fleksible barnehager med god pedagogdekning og med variert innhold. Vi ønsker kvalitet og valgfrihet i barnehagetilbudet.

Gode barnehager ser det enkelte barn.

Råde Venstre vil:

- Gi større frihet til den enkelte barnehage for hvordan de organiserer tilbudet
- Arbeide for pedagogdekningen i barnehagene
- Øke andelen menn i barnehagene
- Tillate barnehager med fleksible åpningstider kombinert med regler om maksimal

oppholdstid.

- Vurdere å innføre gratis kjernetid for barn som har særskilt behov for barnehage.

3.5 KOMMUNEN MED EN SKOLEFRITIDSORDNING SOM GIR MENING

Råde Venstre ønsker at skolefritidsordningen fremdeles skal være et frivillig tilbud. Dette betyr at det skal være et tydelig skille mellom det som er skole, og det som er SFO. Leksehjelp og andre pedagogiske læretiltak skal holdes innenfor skolen, og ikke blandes sammen med SFO. Samtidig bør det på et overordnet plan være samsvar og samarbeid mellom den enkelte skole og tilhørende SFO.

En god skolefritidsordning er mer enn en oppholdsplass.

Råde Venstre vil:

- At SFO skal være et frivillig tilbud som skiller seg fra skolen.
- Lage en egen rammeplan for SFO med krav til innhold og kvalitet
- At SFO 'eneskal være med på å forebygge inaktive barn gjennom å gjennomføres som natur-SFO'er.
- Legge til rette for at samarbeidet mellom den enkelte skole og SFO blir bedre.
- At SFO-lederene skal ha pedagogisk bakgrunn

4. DEN GRØNNE OG ÅPNE JORDBRUKSKOMMUNEN

Alle i Råde har rett til ren luft, rent vann og tilgang på gode friområder. Det må derfor legges langt bedre til rette for å kunne leve miljøvennlig i kommunen. Å ta vare på naturen; jord, luft, vann og det biologiske mangfoldet, er avgjørende for vår eksistens og har verdi i seg selv.

Råde Venstres mål er en kommune uten forurensning, der ressursene forvaltes til beste for oss som lever nå – og for framtidige generasjoner. Råde Venstre vil gjøre kommunen til en miljøpolitisk foregangskommune. Vi skal ta i bruk miljøteknologi og finne løsninger som også andre kommuner kan benytte. En slik omstilling er krevende fra dagens situasjon, men gir nye muligheter. I en verden hvor miljøproblemene blir tydeligere, vil miljøbedrifter og miljøkommuner bli morgendagens vinnere.

Klimaendringer påvirker oss alle, og er en av de alvorligste truslene verden står overfor. Venstre vil sørge for at Råde oppfyller sin del av nasjonale og internasjonale utslippskutt, og blir ledende i anvendelsen av ny miljøteknologi. Vi vil gjøre det enkelt å ta klima-, energi- og ressursvennlige valg, og kommunens virksomheter skal være først ute.

Råde har tre miljøutfordringer som må løses de neste fire årene:

- **Forbedre trafikk- og kollektivsituasjonen radikalt**
- **Bedre styringen av kommuneutviklingen, gjerne i samråd med nabokommunene**

- **Få ned klimautslippene fra kommunens virksomhet**

4.1 KOMMUNEN HVOR KOLLEKTIVTRAFIKK ER DET NATURLIGE ALTERNATIVET

Venstre vil gjøre kollektivtilbudet til det naturlige alternativet for transport i Råde. Økning i kollektivreisende skal gi billigere reiser. Det er skrikende behov for en solid satsing på kollektivtransport. Bomiljøer må skjermes mot støy og forurensning.

Råde Venstre vil bedre fremkommeligheten og gjøre det tryggere å sykle. Råde skal bli en fremtidsrettet sykkelkommune.

Flere kollektivbrukere og syklistene gir bedre plass på veiene.

Råde Venstre vil:

- Arbeide for at buss- og togtilbudet korresponderer mye bedre enn i dag
- Bedre trafikkgrunnlaget med smartere ruteplanlegging mellom de tyngst befolkede områdene
- Jobbe for at fylkeskommunen innfører utvidet reisegaranti med rett til erstatning ved forsinkelser over 20 minutter
- At alle busser skal gå på bærekraftig produsert fornybart drivstoff.
- Oppgradere og bygge holdeplasser med ruteopplysning, sitteplasser og sykkelstativ, herunder utvide parkeringsmulighetene i nærheten av busstasjoner og togstasjonen.
- Etablere 20 ladepunkter for Elbiler innen 2015
- Ha fortgang i byggingen av ny RV110 utenom Karlshus og bygge et nytt, miljøvennlig sentrum med et optimalt kollektivopplegg i fm RV110 og Råde togstasjon
- Prioritere gang og sykkelsti Tomb-Råde stasjon og langs ny RV110

4.2 KOMMUNEN SOM UTVIKLER SEG SOM DEN GRØNNE OG ÅPNE JORDBRUKSKOMMUNEN

Råde er i vekst, og det skal legges til rette for fortetting og nye boliger i mange deler av kommunen. Det er plass til mange nye boliger i Råde uten at kommunen flyter ut som en eneste stor forstad. Nye boligstrøk må først og fremst etableres gjennom punktvis fortetting, slik at man kan bygge gode nærmiljøer med mindre transportbehov. Nedbyggingen av dagens grønt- og matjordsarealer må stoppes, og fellesarealer og strandsonen må i størst mulig grad være tilgjengelige for allmennheten.

En grønn og åpen kommune er en god og ålreit kommune

Råde Venstre vil:

- Se på muligheten til å etablere flere lysløyper, og arbeide for fri ferdsel for gående, skigående, syklende og ridende i dagens løyper.

- Fortsatt opprusting av Kyststien og sørge for gjennomgående turveier i kommunen
- Si nei til initiativ som stenger folk ute fra kyst- og strandsonen
- Arbeide for at etterbruken av stasjonsområdet er til det beste for befolkningen gjennom utvikling av boliger, næring og grøntområder
- Etablere en kartleggings- og tiltaksplan for naturmangfold i Råde, og verne områder med rødlistede arter eller naturtyper
- Aktivt benytte stedsanalysene fra lokalsamfunnsutvalgene og arbeide for gode idretts-, rekreasjons- og grøntarealer i forbindelse med planarbeid.
- At kommunen skal være i første rekke når det gjelder å legge ting til rette for å utnytte mulighetene som kommer på grunn av etableringen av det nye sykehuset på Kalnes.
- At kommunen skal utarbeide en plan for utbygging av nye leiligheter for alle etableringsfaser og behov.
- At kommunen skal være en offensiv pådriver for videre positiv utvikling på industriområdene

4.3 KOMMUNEN SOM TAR KAMPEN MOT KLIMAUTSLIPP OG FOR MILJØET PÅ ALVOR

Klimaet på jorda er i dramatisk endring. Millioner av mennesker vil bli miljøflyktninger dersom ikke utslippene av klimagasser reduseres. Råde skal også ta sitt ansvar for å redusere de globale utslippene av klimagasser. Råde Venstre vil legge dette til grunn for alle politiske vedtak, og gjøre Råde til en av de fremste kommunene i Norge til å ta i bruk ny miljøteknologi.

Energieffektivisering er avgjørende for å redusere utslipp av klimagasser og sikre framtidig energiforsyning. Særlig er det viktig at nye bygninger krever lite oppvarming og er fleksible for ulike oppvarmingsløsninger.

Kommunen har et særlig ansvar når det gjelder å ta i bruk nye og mer miljøvennlige løsninger. Alle nybygg, all oppvarming og all transport i kommunens regi skal være klimavennlig. For å følge opp at kommunen faktisk gjør jobben sin må forpliktende planer og god rapportering følges tett opp.

En av de viktigste, men lite kjente, miljøutfordringene er det biologiske mangfoldet. Råde kommunen må ha større fokus på vårt biologiske mangfold og arbeide for at dette blir ivaretatt i større grad enn hva som gjøres i dag. Dette må kartlegges og det må utarbeides folkelig informasjon om hvor de ulike artene befinner seg, hvordan de ser ut, hvilke krav de har til

livet og hva som skal til av skjøtsel for å beholde dem i kommunen til glede for oss og for kommende slekter. Alle planlagte reguleringsplaner og annen arealbruk må ha en vurdering av hvilket biomangfold som berøres. Her bør Råde bli en foregangskommune. Her bør skolene engasjeres, lærere på alle nivåer (inklusive Tomb) og gjerne også høyskolen i Østfold samt nasjonale forskningsmiljøer.

Råde kommune har et spesielt ansvar i forhold til Vansjø. Råde Venstre krever fullstendig stopp av fosfatutslippene fra landbruket rundt Vansjø. Alle bruk med tilknytting til Vansjø skal følge gjødselsplaner godkjent av landbrukskontoret.

For å stimulere til mer miljøvennlig avfallshandtering er det gunstig med mindre avfall og mer kompostering. Råde Venstre ønsker å belønne de som kildesorterer og har komposthaug gjennom at de får reduksjon i de kommunale avgiftene.

Rådes utslipp av klimagasser skal halveres i forhold til 1990-nivå innen 2030.

Lavere klimautslipp er et felles ansvar og en felles mulighet.

Råde Venstre vil:

- Bruke renovasjonsavgiften til å stimulere til klimavennlig adferd gjennom 1/3-dels reduksjon i renovasjonsavgiften for de som kildesorterer og benytter seg av komposthaug.
- Fremme bruk av vannbåren varme i alle nybygg.
- Avvikle bruk av all olje til oppvarming i Råde innen 2020.
- At det utvikles et oppsyn for miljøvennlig hogst etter "Levende Skog Standards" intensjoner.
- At biomangfoldet i Råde må jevnlig registreres og kontinuerlig ivaretas. Videre må de områder som er dårlig kartlagt prioriteres. I tillegg må kommunen lage en handlingsplan for svartelistede og rødlistede arter i kommunen
- At alle reguleringsplaner og annen arealbruk må ha en vurdering av hvilket biomangfold som berøres.
- Sørge for at alle kommunale bygg varmes opp ved hjelp av energieffektive metoder, slik som fjernvarme, biobrensel eller jordvarme.
- Sørge for at alle kommunens virksomheter blir Miljøfyrtårn-sertifiserte.
- Arbeide for bruk av energieffektiv teknologi og bygningsmateriale i alle nybygg i Råde
- At alle biler som brukes av det offentlige bruker lav-/nullutslippsteknologi, slik som biodrivstoff, elektrisitet eller hydrogen innen 2013.
- Arbeide for bruk av nullutslippsteknologi i Østfold Kollektivtrafikk, og sette krav om kun nullutslippsbusser i Råde.
- Sette krav om lav-/nullutslippsteknologi ved utlysning og utsteding av taxiløyver.
- Arbeide for at oljeselskapene skal pålegges å sette opp pumper for biodrivstoff – E85, biodiesel og biogass.
- Ha en full gjennomgang av vann- og kloaknettledningssystemet for å unngå brudd på vanntilførselen og unngå kloakkutslipp.
- Ha full oppdatering av beredskapsplanene, det være seg i forhold til miljøutslipp, brannvern, sykdomsutbrudd og lignende.
- Ha fullstendig stopp av fosfatutslippene fra landbruket rundt Vansjø.
- At Råde skal bli en "tomgangsfri sone" .

- At det etableres miljøstasjoner på alle byggefelt og i forbindelse med friluftslivsområder.

5. TRYGGHET TIL DE SOM TRENGER DET MEST

Råde Venstre ønsker gode, offentlig finansierte velferdstjenester. For oss er god kvalitet på tjenestene viktigere enn hvem som utfører dem; det offentlige selv, private eller ideelle aktører.

Vi vil prioritere mer til dem som trenger det mest. Velferdssamfunnet er for oss mer enn velferdsstaten. Offentlige velferdstjenester kan aldri erstatte nærhet og omsorg i frivillige fellesskap, familie og nærmiljø.

Det er viktig å sikre menneskets verdighet og valgfrihet i møtet med det offentlige hjelpeapparatet i Råde. Frivillige organisasjoner og engasjerte innbyggere spiller en avgjørende rolle for kommunen vår, og må sikres gode rammevilkår.

Råde har tre velferdsutfordringer som må løses de neste fire årene:

- **Tidligere fange opp og hjelpe barn og unge som faller utenfor**
- **Forbedre tilbudet til de rusavhengige**
- **Heve kvaliteten i eldreomsorgen**

5.1 KOMMUNEN SOM TAR VARE PÅ DE MINSTE

Alt for mange barn og unge i Råde har en tøff oppvekst, og Venstre vil arbeide for at disse får en bedre oppfølging. Vi vil øke innsatsen for å styrke og åpne opp barnevernet, slik at vi kan fange opp barn og unge i faresonen på et tidlig tidspunkt. Samarbeidet mellom helsestasjonene, helsesøstre og barnevernet må bli bedre, og lavterskeltilbud som åpen barnehage styrkes.

I oppveksten utvikles mye av evnen til å ta kontroll over eget liv og en grunnleggende følelse av trygghet og verdighet. Voksne mennesker velger i stor grad sin livsform og livsstil, men ingen velger sin barndom. Det er viktig for Råde Venstre å arbeide for at kommunen lager gode ordninger for barn som har det vanskelig, og legger til rette for en god barndom.

Barna vil alltid prioriteres først.

Råde Venstre vil:

- Styrke kompetansen og kvaliteten i barnevernet og sosialtjenesten slik at barn som lever under vanskelige oppvekstvilkår får enda bedre hjelp.
- Styrke samarbeidet mellom helsestasjonene, helsesøstre og barnevernet.
- Øke bruken av familieråd i barnevernet, hvor storfamilien og nettverket rundt barnet/ungdommen tas i bruk som en ressurs i barnevernssaker.
- Ha bedre oppfølging av fosterforeldre og iverksette tiltak for å øke rekrutteringen av fosterforeldre i Råde
- Forebygge ungdomskriminalitet gjennom et forsterket samarbeid mellom skole,

barnevern og politi.

- Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner og andre viktige aktører på området.
- Arbeide for et godt tilbud av fritids- og ungdomsklubber

5.2 KOMMUNEN SOM PRIORITERER DE SVAKESTE

Sosialt ansvar handler først og fremst om å hjelpe dem som har det vanskeligst. I Råde handler dette blant annet om å hjelpe dem som sliter med rusproblemer. Råde Venstres utgangspunkt i ruspolitikken er at vi skal bekjempe rusavhengigheten, ikke de rusavhengige. Rusavhengighet må derfor primært møtes med medisinske og sosialfaglige virkemidler, ikke straff.

Vi ønsker en omsorg for de svakeste blant oss som tar utgangspunkt i at ingen mennesker er like, ingen skal bli gitt opp, og at alle mennesker skal ha et verdig og trygt møte med det offentlige, uavhengig av livssituasjon og bakgrunn. Samtidig må god forebygging prioriteres, slik at så få som mulig ender opp som rusavhengige.

Vi måles som lokalsamfunn på hvordan vi tar oss av de svakeste.

Råde Venstre vil:

- Etablere flere behandlingsplasser og bedre ettervernstilbud for alkoholikere og narkomane.
- Ha en 24-timersgaranti for behandling etter akuttavrusning
- Arbeide for at kommunen har lavterskeltilbud for ungdom og andre med rusavhengighet eller rusproblemer kombinert med psykiske og sosiale vansker.
- Opprette oppsøkende og ambulerende grupper helsepersonell som jobber med rusproblematikk
- Arbeide for at alle får en individuell tiltaksplan og god oppfølging.
- Utvikle flere og mer fleksible boligtilbud for vanskeligstilte i Råde.
- Støtte opp om tilrettelagte arbeidstilbud

5.3 KOMMUNEN SOM SIKRER BARN OG UNGES OPPVEKSTVILKÅR

Verden blir mindre og mindre, og de problemene som syntes å være så langt unna lille trygge Råde er nå her i full monn. Den glade, sikre og beskyttede oppveksten man hadde for 10-20 år siden er truet av rusmisbruk, vold, økt press fra et seksualisert og voldelig mediebilde, fremmedgjøring, tidsklemme og økte forskjeller. Aldri har ungdommen blitt forsøkt påvirket fra så mange kanter som nå.

Vi må som voksne beskytte våre barn og unge mot alt det vi slapp å ta hensyn til selv. Og har noen allerede blitt negativt påvirket av dette, så skal de få hjelp til å komme seg ut av det så raskt som mulig.

Råde Venstres 16 grep for bedre oppvekstvilkår i Råde kommune

1. Helsesøsterressursen i ungdomsskolen må økes til ett årsverk.
2. Rusomsorgen må styrkes slik at de yngste rusmisbrukerne blir fanget opp tidlig, at de enkelt får tilbud om avrusning og ettervern. Ettervernet skal inkludere bolig, aktiviteter og helsemessig oppfølging.
3. Innføre lavterskeltilbud innen psykiatri for ungdom, der det er gratis å møte opp – også uten henvisning fra lege.
4. Pålegge kommunen å ta i mot lærlinger i alle yrker kommunen kan tilby dette i.
5. Innføre frivillig sommerskole for de som går ut av 10.klasse på ungdomsskolen som har 1 og 2 i ulike fag, slik at de får et tilfredsstillende faglig nivå til å gjennomføre videregående.
6. Gi alle lærerne i kommunen etter- og videreutdanning slik at ingen elever har lærere med mindre enn 30 studiepoeng (1/2 år) i fag de underviser i.
7. Pålegge NAV å dreie tiltakene bort fra støtte og over til aktivitet og opplæring.
8. Gi frikort til aktiviteter i kultur-, idretts- og organisasjonsliv for ressurssvake familier.
9. Øke sosialstøtten til de svakest stilte familiene slik at barna ikke blir skadelidende.
10. Øke antall årsverk i barnevernet slik at det blir gitt mer effektiv og grundig saksbehandling.
11. Ta med barn og unge på råd om hvordan kommunen skal utvikles gjennom ennå mer aktiv bruk av ungdomsrådet.
12. Innføre fast dialog mellom kommunens ungdommer og de folkevalgte, gjerne i skoletiden.
13. Gjøre språket kommunen bruker enklere slik at flere forstår hva kommunen vil og mener.
14. Dreie støtteordningene innen kultur for barn og unge mot mer støtte til uorganiserte aktiviteter.
15. Arbeide for at ungdom har et tilfredsstillende fritidstilbud, tilpasset deres ønsker og behov.
16. Arbeide for at det er mulig å komme seg hjem fra fritidstilbud og vennebesøk med offentlig kollektivtransport til en billig penge, bl.a. ved å innføre "hjem for en 50-lapp"-ordningen også i Råde.

Konsekvensene ligger lagt inn i underpunktene i de øvrige kapitlene, da de går inn i de punktene også. Et meget viktig punkt er at man tenker på de kommende generasjoner i sikringen av grøntområder og tilgang til natur- og friluftslivsområder.

5.4 KOMMUNEN SOM SATSER PÅ SENIORENE

Råde Venstre mener at eldreomsorgen må styrkes. For å skape et mer variert tilbud innen eldreomsorgen må ideelle organisasjoner og private bli en naturlig del av det offentlige tjenestetilbudet. Kommunen kan ikke alene bære de høye forventningene som en stadig eldre befolkning vil ha til det offentlige tjenestetilbudet. Kommunen må i større grad enn i dag skille mellom helsetjenester og omsorgstjenester. Sistnevnte må private og frivillige i større grad enn i dag ta seg av.

Alle som trenger omsorg skal få anledning til å bo hjemme så lenge som mulig. Egen bolig og et tjenestetilbud som er tilpasset individuelle behov, gir trygghet, og vil redusere behovet for institusjonsplasser. Eldre må i langt større grad få mulighet til å ha innflytelse på innholdet i tjenestene de får fra det offentlige. I tillegg til å arbeide for nok og gode sykehjemsplasser, må det etableres alders-/seniorhjem og flere omsorgsboliger for de som trenger et mindre pleieintensivt tilbud.

Eldre er like individuelle som alle andre.

Råde Venstre vil:

- Ha systematisk etter- og videreutdanning av helse- og omsorgspersonell for å høyne kvaliteten i eldreomsorgen.
- At flere leger og sykepleiere med kompetanse på sammensatte sykdommer og lidelser ansettes på sykehjemmet.
- At frivillige organisasjoner og private som ønsker å drive gode faglige helsetilbud må få større forutsigbarhet når det gjelder drift og avtaler
- Bygge om Karlshus skole til omsorgsboliger med et naturlig aktivitetssenter for eldre i de nåværende spesialrommene på skolen.
- Jobbe for mer effektiv organisering og drift av omsorgssektoren i Råde.
- Satse på velferdstilbud til seniorer, som "Den kulturelle spaserstokken", eldreuniversitetet og støtte opp om Eldrebølgen.
- Bygge flere seniorboliger.

5.4 KOMMUNEN SOM TAR VARE PÅ SINE ANSATTE

Kommunen er Rådes største arbeidsgiver, og har dermed et ekstra stort ansvar. Sykefraværet i kommunens virksomheter er altfor høyt og det blir en prioritert oppgave å halvere dette både pga det menneskelige aspektet og det økonomiske.

For å få ned sykefraværet vil Råde Venstre sette inn følgende tiltak:

- **Inkluderende arbeidsliv - hver enkelt ansatt må få mer å si i sin egen hverdag.**
- **Målrettet arbeid for et godt arbeidsmiljø**
- **Kommunen må bruke penger for å spare: investeringer i utstyr og hjelpemidler for å lette arbeidsbyrden**
- **Flere må i fulltidsjobb, ikke deltid**
- **Det må settes i gang forebyggende og reparerende arbeid av fast lege/opptreningsteam som er til for de ansatte.**
- **Årlig obligatorisk legesjekk for alle ansatte i kommunen**

I tillegg bør den såkalte "Toyota-metoden" prøves ut. "Toyotametoden" er en

sekkebetegnelse for metoder utviklet i industrien for å sikre effektive arbeidsprosesser. Metoden skal eliminere sløsing og arbeide for at ressursene brukes på det viktigste for brukeren. Metoden legger stor vekt på å involvere de ansatte og er velkjent metodikk i norsk industri men lite brukt i offentlig sektor.

Det har også vært gjort vellykkede forsøk i andre skiftordninger en det er vanlig i offentlig sektor. blant annet har innføring av "oljearbeiderskift" vært vellykket der de har blitt prøvd, men det er noe man ikke skal "presse nedover hodene" på de ansatte uten at man har en grundig diskusjon om disse.

6. DEN LEVENDE KULTURKOMMUNEN

Kunst og kultur er de meste sentrale uttrykk for menneskers sameksistens. Råde har et rikt og bredt kulturliv. Å styrke og videreutvikle denne bredden, samtidig som vi satser på noen kulturfyrtårn i kommunen, vil gjøre Råde til en bedre og mer attraktiv kommune å bo i. Frivillige organisasjoner og engasjerte innbyggere spiller en avgjørende rolle for kommunen, og må arbeide for gode rammevilkår.

Å bygge og fylle et kultursenter i forbindelse med en ny skole i Saltnes med innhold av høy kunstnerisk kvalitet er første steg på veien mot et enda bedre kulturliv i kommunen. Råde trenger et skikkelig kulturhus med innhold.

Alle i Råde skal ha mulighet til å delta i idrett og friluftsliv. Dette gjelder også for dem som ikke er med i den organiserte idretten. Alle må ha mulighet til å drive aktivitet på egne vilkår og selv bestemme hvilken form og innhold aktivitetene skal ha. Samtidig skal Råde som den mest sentrale kommunen i Østfold ha gode anlegg for breddeidrett.

Råde har tre kulturutfordringer som må løses de neste fire årene:

- **Kommunen må bli en tydeligere kulturaktør**
- **Bibliotek og skolebibliotek må samlet gi et bedre tilbud enn i dag**
- **Bedre formidlingen av Rådes historie gjennom en styrking av Råde Historielags virksomhet.**

6.1 KULTURKOMMUNEN SOM INSPIRERER

Kultur må skapes, ikke vedtas. For Råde Venstre er det et selvstendig poeng at kulturlivet i kommunen må bli mindre avhengig av kommunen. Kunsten og kulturen skal være fri, og ikke brukes som en del av kommunens ordinære tjenestetilbud. Kulturen har en verdi i seg selv. Det må ikke bli slik at det i framtiden kun er offentlige tilskudd som utløser kulturelt engasjement i Råde.

Råde kommunens hovedoppgave innenfor kulturen må vris fra å drive ren pengeutdeling, til i større grad bli en tilrettelegger for det gode initiativ. Dette innebærer å satse på gode lokaler, både for bredde og topp, samt bidra til å få kulturlivet og næringslivet til å spille tettere på lag.

Kulturen skal være fri.

Råde Venstre vil:

- Bygge og fylle et kultursentret i forbindelse med en ny skole i Saltnes med innhold som

kommunens kulturhus med stor K.

- Arbeide for en god Kulturskole
- Satse på gode og rimelige lokaler for alle typer kulturuttrykk
- Etablere kunstgressbaner med undervarme tilknyttet skolene.

6.2 BIBLIOTEKKOMMUNEN RÅDE

Bibliotekene er en viktig del av lokalsamfunnet i Råde som kunnskapsformidler. Et godt bibliotektilbud forutsetter at bibliotekene er velutstyrte, teknologisk oppdaterte og velbemannede med kvalifisert personale. Et velutstyrt og bemannet skolebibliotek bidrar til god undervisning, og hjelper elevene å lære seg å lære. Bibliotekene spiller også en viktig rolle i integreringen av minoritetsspråklige.

Råde Venstre vil ha en gjennomgang av bibliotektilbudet i kommunen med sikte på å samordne tilbudet og knytte de til skolene.

Bibliotekene skal være vår viktigste kulturinstitusjon.

Råde Venstre vil:

- Satse på innholdet i bibliotekene, øke åpningstidene og vurdere å ha søndagsåpent.

6.3 KOMMUNEN SOM TAR VARE PÅ SIN STOLTE HISTORIE

Råde Venstre vil ta vare på kulturminnene våre slik som Bygdetunet, Forsvarsmuseet ("Teltebua"), kirkene og så videre gjør i dag. Det er viktig å beskytte og ta vare på lokalhistorien i kommunen, og se den i nasjonal og internasjonal sammenheng. For Råde Venstre er det viktig at det frivillige engasjementet i "museene" våre ikke forsvinner. Det er også viktig å understreke disses rolle som koordinator og støtte til lokale samlinger og organisasjoner.

En helt spesiell plass i Rådes, og Norges, historie har Tomb. Her er det historie helt tilbake til 1300-tallet. Tomb er en svært viktig del av bygdas kulturhistorie og bør vises mer frem både for å understreke bygdas historie, men også med håp om å trekke positive elementer til bygda som økt turisme med mer.

Vet man ikke hvor man har vært, vet man ikke hvor man skal.

Råde Venstre vil:

- Jobbe for å bedre rammebetingelsene til "museene" og kulturminnene våre
- Arbeide for å styrke Tombs plass i den nasjonale historien og styrke folks bevissthet rundt den gamle herregården.
- Sørge for systematisk opprustning og vedlikehold av våre viktigste kulturminner
- Øke støtten til Råde Historielag
- Ta initiativ til mer og bedre samarbeid mellom det offentlige, private og frivillige rundt

forvaltningen av våre kulturminner.

- At kommunen gjennom barnehager, skoleverket og SFO aktivt bruker og utfordrer museene.

7. EN FRAMTIDSRETTET KOMMUNE FOR NÆRINGSLIVET

Råde skal være en motor for nyskaping og vekst for hele Østfold. For å få dette til ønsker Råde Venstre å skape et godt næringsklima i kommunen, spesielt for nye vekstbedrifter. Et dynamisk næringsliv trenger både arbeidsskapere og arbeidstagere. Råde Venstre ønsker å skape en enklere hverdag for småbedriftseiere i kommunen, og legge til rette for at flere kan skape og utvikle nye bedrifter. Råde skal tiltrekke seg kompetanse og arbeidskraft.

Kommunen må i større grad enn i dag spille rollen som nettverksbygger og tilrettelegger for kontakt mellom personer og institusjoner som ønsker å skape noe for seg selv og andre.

Råde har tre næringsutfordringer som må løses de neste fire årene:

- **Etablere flere kunnskapsbedrifter**
- **Utnytte potensialet som ligger i kommunens beliggenheten**
- **Bedre kommunens omdømme som næringsaktør**

7.1 KOMMUNEN SOM TILTREKKER SEG KOMPETANSE OG TILTAKSLYST

Samarbeidet mellom ulike aktører fra næringslivet selv, utdanningsinstitusjonene og det offentlige må bli bedre enn i dag. Ofte er den største hindringen for å se nye muligheter innenfor næringslivet mangelen på kunnskap om hva andre holder på med. Derfor trenger vi gode møteplasser og nettverk for nyskaping i Råde.

Markedet for alternativ energi er en næring som vil bli viktig når oljen tar slutt. "Vindkommunen" Råde må bygge videre på den kompetansen som finnes i dag, være aktive i utviklingen av vindkraft i kommunen.

Fremtidens næringsliv er alle de bedriftene som ikke er startet enda.

Råde Venstre vil:

- Opprette et åpent nettverksforum mellom kommunen, næringslivet og utdannings- og forskningsinstitusjonene.
- Utfordre Høgskolen i Østfold til å bli en tydeligere utviklingsaktør i Råde
- Satse på regionalt samarbeid mellom Råde, fylket og statlige etater og arbeids- og næringslivet i Østfold, med hovedfokus på nyskaping, samt nettverksbygging og kompetanseutveksling mellom næringsliv og utdanningssystemet
- Arbeide for at Movar har tilstrekkelige midler til investeringer
- Ta i bruk offentlig/privat samarbeid på flere prosjekter i Råde med avtaler med private aktører om kommunal utbygging, drift og vedlikehold.

7.2 OPPLEVELSESKOMMUNEN RÅDE

Gjennom to-tre korte sommermåneder syder Råde med liv og turisme. Råde Venstre mener at kommunen har et enda større potensial innenfor kultur- og reiselivsnæringen, spesielt utenom sommersesongen.

Med nærhet til Vansjø, fjorden og marka har Råde alle fysiske forutsetninger for å være en attraktiv opplevelseskommune. Men da må kommunen spille på lag med og legge til rette for at dette fortrinnet utnyttes. Det handler om å knytte kommunen til Vansjø, fjorden og marka gjennom klok kommuneutviklingspolitikk. Det handler om gode reguleringsplaner som er helhetlige og på næringslivets og miljøets premisser. Det handler om å bidra til at kommunens kultur og reiselivstilbud kan utvikle høyere kvalitet.

Et "Opplev Råde" bør opprettes og spille en viktig rolle i markedsføringen av kommunen, og bør styrkes slik at de kan ta initiativ til samarbeid og kvalitetsheving av opplevelsesnæringene. Som en relativt stor landbrukskommune har Råde et stort uutnyttet potensial for gårdsturisme og lokal produksjon av mat- og drikke.

Alt "årnær" seg ikke av seg selv.

Råde Venstre vil:

- Arbeide for at et kulturhus blir bygget i forbindelse med ny skole i Saltnes, og at den blir en integrert del av det øvrige kulturtilbudet i kommunen.
- Utvikle gjestehavn(-er) langs kysten i kommunen.
- Oppgradere kollektivtrafikken og parkeringsmulighetene ved populære utfartssteder
- Ta initiativ til større festivaler utenom sommerhalvåret
- Opprette "Opplev Råde" og gi den rollen som samarbeidsorgan for å heve kvaliteten på opplevelsestilbudene i kommunen
- Flytte skyteanleggene i Jerndalen og Karlshusbund inn på flyplassområdet slik at områdene det nå opptar frigjøres til friluftslivsaktiviteter (begge steder), marina, badeplass (Karlshusbund) o.l.
- Gjennom kommuneutviklingspolitikk jobbe for mer handelsaktivitet langs en ny RV110 fra Jonsten til Strømnes

7.3 KOMMUNEN SOM SPILLER PÅ LAG MED NÆRINGSLIVET

Råde kommune skal være en kommune som er en forutsigbar støttespiller for næringslivet. Om det gjelder reguleringer, skjenketider eller åpningstider, skal kommunen være en medspiller, og ikke en motspiller.

Kommunale avgifter og gebyrer skal holdes på et så lavt nivå som forsvarlig, og skal ikke koste mer enn det tjenesten faktisk koster. Skjemaveldet må begrenses, og det skal være enkelt å rapportere, søke om og klage på det som kommunen krever av næringslivet og befolkningen, elektronisk.

Kommunen er selv en betydelig næringsaktør, gjennom store innkjøp, vedlikehold og som arbeidsgiver for lærlinger. Vedlikeholdet av offentlig infrastruktur må systematisk bedres, og

alle etterslep må minimeres. Kommunen må bli flinkere på å rekruttere og følge opp lærlinger.

Råde kommune skal være enkel og rettferdig for næringslivet.

Råde Venstre vil:

- At all saksbehandling for næringslivet skal kunne skje elektronisk og redusere skjemaveldet.
- At næringsliv og befolkning enkelt skal kunne se på kommunens hjemmesider hva kommunen bruker og tjener penger på
- Gjøre kommunens servicekontor mer tilgjengelig for brukere gjennom lengre åpningstider, bedre markedsføring og tettere kontakt med næringslivet.
- Tillate butikker å ha åpent så lenge de ønsker, også på søndager.
- At et gebyr skal ikke være på mer enn det tjenesten faktisk koster.
- Opprette et næringsforum der sentrale politikere og næringslivsrepresentanter møtes minimum hver annen måned for å diskutere næringspolitikk og hvordan tilrettelegge best mulig for næringslivet i Råde.
- Ha større åpenhet og innsyn i anbudsprosesser og annen kommunal saksbehandling for å forebygge korrupsjon og styrke den kommunale revisjonen
- Sørge for at kommunen tar inn lærlinger i alle fagkretser
- Fortsette å ta i bruk konkurranse som virkemiddel der det er hensiktsmessig.

7.3 KOMMUNEN MED DEN SUNNE ØKONOMIEN

Råde kommune skal være en kommune med sunn økonomi. Tidene for små kommuner er dessverre forbi, så Råde Venstre mener Råde bør bli del av en større jordbrukskommune mellom byene.

I mellomtiden til dette er en realitet må Råde kommune rydde opp i egen økonomi og ha en mye bedre økonomioppfølging som gjør at det allerede på et tidlig tidspunkt kan settes inn tiltak dersom en virksomhet er i ferd med å få store økonomiske overskridelser.

I dagens regime er det intet ris bak speilet for virksomheter med store overskridelser, slik at de som er flinke med å holde sitt budsjett må dekke andres underskudd. Råde Venstre vil at virksomhetslederne må ta ennå mer ansvar for sine budsjetter, og at ved gjentatte underskudd bør det kunne stilles spørsmål ved om vedkommende er rett person til jobben.

I følge alle offentlige tall så bruker Råde kommune mye penger på administrasjon. Råde kommune har blant annet en veldig høy administrasjonsutgift i prosent; hele 11,5%, av samlede utgifter - noe som er over tre ganger så høyt som f. eks Lindås kommune som er nede i 3,5% av samlede kommunale utgifter. Tilsvarende for antall årsverk i kommuneadministrasjonen i Råde i prosent av samlede kommunale årsverk er på 15,9%,

noe som er over dobbelt så mye som f. eks Larvik som har kun 6,8%. I tillegg har Råde nesten tre ganger så mange årsverk i administrasjonen per 1000 innbygger som for eksempel Alta som har 3,3 årsverk pr 1000 innbyggere. Råde har 9,5 årsverk per 1000 innbyggere. Alt dette viser med all tydelighet at kommuneadministrasjonen må minskes betraktelig skal vi få kommuneøkonomien på fote igjen.

Råde Venstre vil:

- Innføre månedlige økonomiske rapporter etter mal av dagens tertiærrapporter.
- At virksomheter med store over/underskudd drar med seg inntil 100% av dette over/underskuddet med inn i neste års budsjett.
- Kutte i administrasjonen for å i stedet bruke mer penger på omsorgarbeidere.
- Bygge vindmøller i Råde og få inntekter fra salg av energi.
- Legge bedre til rette for private initiativ slik at flere firmaer og selskaper etablerer seg i kommunen.
- Utvikle Råde kommune til å bli "Omsorgskommunen Råde" som er selvberget på velferdstjenester og samtidig selger tjenester til kommunene rundt seg.
- Øke bruken av konkurranseutsetting for å bedre tilbudet uten å fire på kvaliteten.

- Arbeide for at et evt. flyplasshotell blir lagt i Råde.
- Utnytte plasseringen av Råde – i sentrum av byene - for det det er verdt. For eksempel bør en ny fylkeskommunal videregående skole bygges i regionens sentrum; Råde.
- Øke inntektene til sentrumsbutikkene, og dermed også skatteinntektene, gjennom å flytte RV110 utenom Karlshus sentrum og etablere et nytt, mer moderne og innbydende sentrum rundt nye Råde stasjon.
- Endre skolestrukturen til to 1-10-skoler.